1873. V. évfolyam. 228. szám. Szombat, november 22.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr. ¼ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: *Főpiacz, Vecsey-ház földszint* a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél.— Egyébütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KÖZLÖNYE.
Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

A beteg ember.

⊙) A kormányválság, mely már a jobboldali körökben is hivatalosan el van ismerve, különféle meglepő kisértetet tüntet fel, melytől jobbra-balra megijjednek.

Néhány nappal ezelőtt az a hir futotta be az országot, hogy Sennyey báró Gödöllőn volt a királynál; s ez állitólagos eseményt összeköttetésbe hozták az ó konservativekből alakitandó kormány keletkezésével.

Természetesen, volt nagy ijjedelem, ugy a jobb, mint a baloldal soraiban.

Nem is ok nélkül.

Mert hiszen hátrább menni annál, a mint a jelen helyzet megengedi, egy jóravaló magyar embernek sem lehet kedve.

Rövid időn kitünt, hogy az egész Sennyeykormányról keletkezett hir nem egyéb kacsánál.

Ujabban Ghyczy állásfoglalása után, amint a Ghyczyt üdvözlő utczasarki kiáltványok kirakattak. — más kombinaczióról terjedt el a hir.

Tudniillik az, hogy a Deákpárt lépéseket tett Ghyczynek egészen a jobboldal számára megnyerhetése iránt.

Bármily gyöngén volt e hir hangoztatva, mégis több hitelre találhatott az; mert Ghyczy ugyan kijelentette, hogy egyik párthoz sem tartozhatik; de nyilatkozatában erősen hangsulyozta a pártfusiót, melynek alapján valószinüvé lőn, hogy ő a Deákpárttal egyezményre léphet, kivált, ha meggondoljuk, mikép a Deákpártnak jó nagy része megunta a mostani kormány tétlenségét, — s az uj kormánynak tisztán a jobboldal soraiból kikerültéhez kevés reményt látszik táplálni...

Tegnap ujra más hir merült fel, mely a kormányválság bevégződésére látszik irányozva lenni.

Zichy József gróf, kereskedelmi miniszter, állitólag, az udvartól kapott levelében a miniszterelnökség elvállalására lenne felhiva.

Most már kössük össze e felszinre hozott híreket; s következő gondolatok érlelődnek meg agyunkban.

A mostani kormány lejátszta szerepét: mert az sem a jobb, sem a baloldalnak nem kell.

De annyira sem Deák Ferencz, sem pártja nem akar menni, hogy ó-konservativ miniszterium jöjjön létre, mely uj küzdelemnek tegye ki az országot, s hátrafelé vezényeljen, az eddigi vivmányoknak koczkáztatásával is!

A balközéppártban kiütött válság mutatja, hogy e párt, mely programmja egy részét feladta azáltal, hogy kész volna a jobboldallal kormányra lépni, a kebelében még mindig forrongó küzdelem által nagyot gyergült tekintélyében s erejében.

Az uj kormány tehát, ha az erősebb egyénekből alakul, mint a mostani, a balközép miatt nyugodt lehet.

És pedig annyivalinkább, mert — ha igaz — Ghyczyt a balközépből sokan fognák követni; ami által a balközép még inkább meggyengül...

És Ghyczy, mind fusionalis tervénél fogva — miszerint a baloldali elvek fentartásával felhagyott, — mind azért, mert sokan követnék a baloldalról, a jobboldal által pedig örömmel fogadtatnék, — igen jó fogás lenne, erős jobboldali szinezetü, de részben fusionalis irányzatu uj kormány alkotására. —

Tehát Zichy József gróf, a miniszterek legerélyesebbje s általában kedvelt egyéniség, volna kiszemelve arra, hogy mint miniszterelnök az általa bizonyosan Andrássy Gyula gróf befolyásával alkotandó kormányban Ghyczyt pénzügyminiszterül alkalmazza!

Ily terveket forralhat magában Deák Ferencz, a beteg ember, aki a politikai eseményeknek most is, mondhatni csaknem legfőbb irányzója...

S ha csakugyan ily tervek vannak készülőben: mit csinál a balközéppárt koaliczionalis terveivel, melyek épen nem találnak kedvező fogadtatásra, s melyek szerintünk, elvi és gyakorlati szempontból is a lehetlenségbe ütköznek?

— **Komáromban** decz. 6-dikán lesz a követválasztás. A Deákpárt Ghyczy Kálmánt tüzte ki jelöltül. Az ellenzéknek még nincs jelölte.

— **Egy deákpárti** képviselő irja a következő sorokat: A Szlávy-kormány élete ma már csak vonaglás. — Még a kölcsön tárgyalásánál ki fogja állani a vihart, de tört vitorlával; a fedezet kérdését azonban semmi esetre sem élheti tul. Szlávy már régóta szeretne menekülni. Ő kötve van minisztertársaihoz, s belátja, hogy azokkal azon nagy alkotásokra, melyeket a nemzet sorsa igényel, nem képes. — Ugy beszélik, hogy egy kedvencz eszméjét szerette volna kivinni, t. i. az elnökségi tárczát gr. Zichy Józsefnek engedni át; de Ghyczy Kálmán nyilatkozata óta ez a terv kivihetetlenné (?) vált. Szlávy tehát megtartja állását mindaddig, a mig kell: s leteszi rögtön, amint lehet. Kerkápoly és Tisza Lajos miniszterek pedig megtartják tárczáikat a mig lehet; s csak akkor teszik le, mikor már le kell tenniök.

— **Deák Ferencz**, az „Alföld" tegnapi száma szerint, egészsége helyreállitása czéljából közelebb Meránba utazik s a telet ott fogja tölteni.

— **A pénzügyi bizottság** november 20-diki ülése után, — mint a „Ung. Ll." irja — a következő érdekes jelenet folyt le az üléstermen: Több képviselő, köztük Pulszky, Wahrmann, Sennyey br. s Kerkápoly együtt maradtak a teremben. Sennyey gyengeséggel vádolta azokat, kik az ő inditványa ellen szavaztak. „Lehetetlen oly helyzetet idéznünk elő, — volt a válasz — mint minő volt a Lónyai-miniszterium megbukása után, midőn senki sem tudta, ki lesz Lónyai utódja." Átvállalni akarja tán a kormányt? — Jó, akkor nyilatkozzék. „Nem," — volt a válasz, határozott tagadó taglejtéssel kisérve. „Akkor nem is buktathatjuk meg a miniszteriumot." — Kerkápoly némán hallgatta a párbeszédet.

— **Országos és pártdolgok.** Hirlik, hogy Zychy József gr. levelet kapott az udvartól, hogy a kormányelnökséget fogadja el. — Lónyai gr. miniszteri eljárásáról könyvet irt, már sajtó alatt van. — Csernátoni czikksorozatot kezdett meg Ghyczy ellen. — Az országgyülési Deákkör elfogadá Perczel azon inditványát, hogy a királyhoz decz. 2-dikán „uralkodása 25 évének szerencsés betöltése alkalmából" a képviselőház szerencsekiváno küldöttséget meneszszen Bécsbe. Az egyház és állam közti viszony megállapitására 27 tagu bizottság küldetett ki, ebbe a balközépből 9, a 48-as pártból 3 tag választatik. Kerkápoly utasittatott, hogy a bankkérdésben mielőbb tegyen előterjesztést. — A Tisza-párt a decz. 2-diki ünnepély megtartásához csatlakozott. Az inkompatibilitási bizottság tagjaiul e pártból Tisza K. Beöthy L. és Péchy T. választattak meg. A földadótjavaslat szakbizottsághoz visszautasitását a párt nem helyesli. Csipkés L. aranyosszéki képv. a Tisza-pártból kilépett. — A pénzügyi bizottság nézete, hogy az 1874. költségvetés kiadásai redukáltassanak. Móricz P. különvéleményt jelentett be a kölcsöntjavaslatra nézve. — A tanügyi bizottság a középtanodai tjavaslatot tárgyalta; itt elfogadtattak a következő inditványok: a polgári iskolák czélszerübb szervezéséről még ez országgyülésen tjavaslat terjesztessék elő, valamint a szakiskolákról is. Tisza Kálmán nézete az, hogy az államnak joga van azt kérdezni: mit tudsz; de arra nincs joga, hogy azt is kérdezze: miként, mennyi tanártól és mikép fizetett tanártól tanultál? — Az tehát nézete, hogy szabja meg az állam, hogy mit követel a középtanodától, a vizsgálatokon győződjék meg arról, hogy e követelménynek elég tétetik-e; — de a nem állami tanodák egyéb szervezetébe ne avatkozzék. Ezt pénzügyi tekintetből is ajánlja, mert oly középtanodák szervezése, minőket e javaslat czélul kitüz, az állam sok milliójába kerülnének; a hitfelekezetekre nézve pedig e teher elviselhetetlen. A bizottság e nézetet a törvényjavaslat illető szakaszainál vitatja meg. A törvényjavaslat átalánosságban elfogadtatott.

— **Temesvár** és Versecz főispána Lazarovics Bazil lemondott ez állásáról.

— **A hivatalos lapban** olvassuk hogy az ugocsamegyei tanfelügyelő e hivatalától felmentetett, s e kerülete Lubi Zsigmond szatmári tanfelügyelő keze alá adatott. Ebből azt látjuk, hogy a kormány nem tudja azt, hogy Lubi a szatmári kerületnek sem tudott megfelelni. A kormány ily eljárása nem egyébb mint könnyelmü játék a nemzet legfőbb érdekével.

— **Az anglo hungarianbank** hir szerint közelebb liquidálni fog. — A dunagőzhajózási társulatnak kijelenté a kormány, hogy nem segélyezheti.

— **Barsmegyéből** a megye kikerekitése ellen müködés végett a kormánynál küldöttség járt.

— **Az osztrák** pénzügyminiszter kijelenti, hogy egy év lefolyása alatt előterjeszti a valuta helyreállitására vonatkozó tjavaslatot. Bécsben a tartománygyülési képviselők választása iránt kevés az érdekeltség.

Tanügyi levelek a debreczeni ref. főtanoda köréből.

I.

A folyó évi október hóban lefolyt tiszántuli egyházkerületi közgyülés, uj korszakot jelöl és nyit meg a debreczeni ref. főtanoda életében. Ugyanis régóta folynak már a föiskolai tanárkar kebelében a mozgalmak, vágyak és remények, hogy bizonyos reformok léptettessenek életbe a mint azok az 1869-ben megjelent „Tanterv a debreczeni föiskola számára készitette a tiszántuli egyházkerület tanügyi bizottsága" czimü dolgozatban lefektetve és érintve vannak; de az egyházkerület, mind azon idő óta, várva és remélve, hogy ugy a középtanodák, mint a felsőbb oktatás ügye, országgyülésileg szabályoztatni fog, halasztotta azon reformok tüzetes tárgyalását; nehogy a tanterv gyakori változtatása által tanodánkban a tanügy a próbálgatások és kisérlettételek következtében hátrányt szenvedjen. Jelen gyülés azonban kilépett váró helyzetéből s elérkezettnek látta az időt, hogy lényeges módositások, változtatások tétessenek az egész iskolai rendszeren.

Vegyük sorra az életbeléptetett reformokat, ismertetvén elvileg és gyakorlati szempontból.

Főtanodánknál a jelen tanévig VI. osztályu gymnázium, 3 éves bölcsészeti tanfolyam, s a hittanszaki és jogi pálya 3 évre (mely utóbbi első éve a 3-ik bölcsészeti osztálylyal együve esett) voltak beosztva. A VI. osztályu gymnásium 8-ra egészittetett ki; tehát már 8 osztályu önálló gymnásiumunk van, mely teljes egészet alkot gymnásiumi fegyelem és belrendtartás mellett. Az eddig csonka és fej nélküli középtanoda kiegészittetett s igy önálló szerves egységbe hozatott a gymnásiumi képzés, oktatás és nevelés. És hogy ez annál inkább biztositva legyen, a kormányzással, igazgatással és felügyelettel felelősség mellett egy állandó igazgató tanár leend megbizva. Lényeges és nagy fontosságu kérdésnek tartom, a gymnasiumok czélszerü berendezésére nézve, hogy azok állandó igazgatóval láttassanak el; biztosabb akkor a fegyelem, nagyobb a rend és kormányzati egység; mert hiába, nem minden tanár való igazgatónak is egyszersmid, bármily szakember s valódi jó tanár legyen is különben. Sokan ugyan azért idegenkednek az állandó igazgatóságtól, hogy az az emberi természet és gyöngeség szerint, nagyon könnyen önkényes hatalommá nőheti ki magát; s ha ez állomás nem alkalmas és ügyes ember által töltetik be, évtizeden keresztül szenvedhet valamely gymnásium s abban az ifjuság erélyes és kellő vezetés ügye. Tul van minden kétségen, hogy az állandó igazgató, ha nincs benne kormányzási képesség, tanügy iránti lelkesültség, az intézetnek nagy terhe: de vajon oly kiskoruságot tételezhetünk-e fel a tanárokról, hogy ha valamely állandó igazgató tullép hatáskörén, tulhajtásokat, önkénykedéseket követ el, vagy oly intézkedéseket tesz, melyek a tanügynek és jó rendnek hátrányára szolgálnak, eltürjék mindezt békével és nyugodtan? visszarettenjenek az állandó igazgató nagy befolyásától és hatalmától való féltökben, vagy a jóbarátság megzavarásától való tartózkodás miatt, az igazság kimondásától vagy felderitésétől? Ily vélelemmel nem szabad lennünk a tudomány érdekében müködő és szolgáló lelkekről. — Nincs tehát és nem lehet semmi félelem vagy aggodalmaskodás, az állandó igazgatóságtól; annyival inkább, mert az állandó igazgató nem korlátlan ur és parancsoló, s a tanügy előmozditása érdekében megdönthetlenül fenálló elvek és igazságok kötelezik és szabályozzák teendői körében, felelősséggel és számadással is tartozik, azon hatóságnak, mely őt eléállitotta s megbizta az intézetnek vezetésével és kormányzásával. — Csak üdvözölnünk lehet tehát az egyházkerületet ezen intézkedéseért, hogy a gymnásiumot állandó igazgató felelőssége alá helyezé: követve a józan nevelés és tanitás elveit, a tanügy terén már tekintélyt kivivott, mivelt nemzetek, e tekintetben fenálló intézvényét! A gymnásium uj iskolai törvényekkel és belrendtartási szabályokkal láttatott el, melyeknek rövid ismertetése majd későbbi levelemben fog következni.

A gymnásium eképen önálló teljes szervezetet nyervén, a felsőbb tanfolyamokban is jelentékeny módositások léptettek életbe. — Ilyenek

a tanitási és tanulási szabadság kimondása, tehát a theologiai, jog s állam tudományok és bölcsészeti tantárgyak szabadon választhatókká tétettek s az egyetemeken divatozó tanitási és tanulási szabadság teljesen behozatott. Igaz ugyan, ez ellen a föiskola tanerőire tekintettel jogosan felhozható azon fontos érv és ellenvetés, mi értelme van ott a tanulásszabadságnak, hol a tudományok mind a hittanszaki, mind pedig a jogi tanfolyamban mindössze 3—4, tanszakonkint pedig összesen 8 tanártól adatnak elő s ugyanazon tudományt csak egyetlen tanártól hallgathatja, meg van a szabadság, de annak hasznát venni azt értékesiteni nincs a tanulónak hatalmában. Távol legyen az a gondolat, mintha a föiskolai tanárkar vagy az egyházkerület azon véleményben és meggyőződésben volna, hogy a tanszabadság egyszerü kimondása által már a debreczeni föiskola egyetemi szinvonalra emelkedett, a mint azt egy némelyik főtanodáról még tekintélyes egyének is állitották és állitják a tanitási és tanulási szabadság életbeléptetésével; a fogalmak összetévesztése volna ily hitben lenni; föiskolánkra nézve a tanszabadság csak annyit jelent, hogy a tanulónak nagyobb egyéni szabadság engedtetik a tudományok hallgatásában, akkor hallgassa oly sorrendben azokat, a mint körülményeivel, tehetségeivel számot vetve, legczélszerübbnek tartja és látja; továbbá annyit jelent, hogy a heti ismétlések, kikérdezések alul felmentetvén, mégis nagyobb önállósághoz, férfias elhatározáshoz szoktattatik a tanuló, az ön erején való tanulmányozásra több idő engedtetik, a helyzet és körülmények számba vételére, nagyobb mérvben utasittatik és lesz szoktatva.

Hogy pedig ez a tanulási szabadság nem tanulássá ne fajuljon s a tanulókra a kellő figyelem és ellenőrködés meg legyen: meghatároztatott, hogy az eltöltött félév tanpályája éveibe beszámittassék, köteles a szakjára szorosan tartozó tudományokból legalább 16 óra hallgatására magát beiratni; s még a puszta hallgatás nem elegendő, hanem a félév végén vizsga kiállásra köteleztetik, melyről osztályjegyzéket nyer s ha vizsgát nem tesz, vagy nem kielégitő eredményt mutat fel a vizsgálaton, az ujrahallgatás kisegitő módja marad reá nézve fen. — Tehát megvan a biztositék és ellenőrzés!

Az ugynevezett jótéteményes tanulóktól pedig, mint a kik a föiskolától jótéteményekre, benlakásra, tápintézetben részesülésre, ünnepkövetségekbe járásra, ösztöndijakra stb. tartanak igényt, a félév végén tartandó vizsgatéten kivül az is megkivántatik, hogy a félév folyamában minden tantárgyból egyszer párbeszédi vizsgára előálljanak: és ez nagyon természetes és jogszerü; az adományozónak mindig van joga adományát bizonyos föltételekhez kötni s az igazság és méltányosság azt követeli, hogy a nagyobb szorgalmat kifejtő, tehetségesebb és buzgóbb törekvésü ifju nagyobb mérvben is elvezze a jótéteményeket, mint a kevésbé igyekező, vagy épen hanyag tanuló.

A tanárokra nézve a tanitási szabadság miképen értelmezendő, ezt a legközelebbi egyházkerületi közgyülés nem részletezte és szabályozta, csak annyit mondott ki, hogy az akad. tanárkar igyekezzék keresztülvinni az 1869-ben a tanügyi bizottság által elfogadott tantervet: nevezett tanterv következő nézetet fejez ki.

„Egyházunknak országos törvények biztositják a tanitási szabadságot, hogy t. i. föiskoláiban a tudományokat saját elveivel megegyezőleg, a kor kivánalmait tekintetbe véve tanittathassa, nem tartozván magát a kormány változó elveihez vagy más hitfelekezet érdekeihez alkalmazni; s ezen tanitási szabadságnak korlátja nem lehet más, minthogy azon tudományok, melyek a szakpályákra készülőkre nézve az illető hatóság által okvetlenül szükségesekül jelöltetnek ki, oly szellemben és irányban tanittassanak, hogy az állam észszerü alapelveivel és érdekeivel összeütközésbe ne jöjjenek s a föiskola a theologiai szakot illetőleg egyik feladatának, — hogy a magyar ref. egyház számára neveljen lelkipásztorokat — minél czélszerübben megfeleljen. — De ezenkivül a tanárok mint önálló nyomozó tanférfiak, a szorosan szükségelt tantárgyak rövidletes tanitása körén kivül, a részletekbe tudományos mélységgel s önállóan bocsátkozhassanak; oly szakaszokat választva ki különösebb tanulmány és előadás tárgyaul, melyek az időköz képest legfontosabbak s melyek arra, hogy az ifjuság a kor mozgató eszméivel alaposan megismerkedni s önállóan nyomozódni megtanuljon, legczélszerübbeknek látszanak."

Ebből következik, hogy a tanárok tartoznak tantárgyaikat rövidben az eddigi gyakorlat szerint előadni, de miután már több idővel rendelkeznek, mint eddigelé: nem kelletvén a heti 10—12 órából 2—3-at ismétlésekre censurákra fentartani: joggal megvárhatni tőlök, hogy részletekbe is bocsátkozzanak, — vagy pedig oly szakaszokat válasszanak ki előadási tárgyul, — melyek kivül esnek a

---

TÁRCZA.

„VÉSZMADÁR."

— Regény a tengerészéletből, három kötetben. —

Irta a „Rockingham" szerzője.

Forditotta **Kompolthy Tivadar.**

Első kötet. — IV. rész.

(15-ik **folytatás.**)

Daczára annak, hogy a „Vészmadár" csak mint alig észrevehető pont tünhetett itt fel a sik tengeren, belsejében mégis több s különösen osztályokba sorozható társaság létezett, kik ugyanazon egy vágygyal birtak, egyformán örültek, ha az élelem jó volt s ha őrállásuknak vége volt, csak oly jól aludtak, mintha nem is ők volnának azok, kik térkép s óra nélkül oly tengeren hajóznak most, melyről kevés, vagy épen semmi fogalmuk sem volt egyéb annál, hogy itt a veszélyes vizalatti korall-szirtek nagy fölöslegben találhatók s a tenger számos oly áramlattal bir, mely például a „Vészmadár"-t szélcsend mellett s 24 óra alatt 90 mértfölddel továbbitotta észak felé.

— Hagyjon már fel egyszer pajkos csinjeivel, Tandy ur! — szólt Darby, midőn kajütte-je ágyában alva egyszerre csak sós vizet érzett végig folyni arczán s felpillantva, társát látta maga előtt. — Mert lássa, én igy is kemény ágyon fekszem, bár azt mondják, hogy a fenyődeszka sokkal puhább a tölgyfánál. Én itt nyomom már e fenyőágat Darby emlékezet óta s még nem birok előnyös különbséget fölfedezni a fenyő s a tölgydeszka közt. Hanem látom, hogy mióta ön az oroszlánlovaglást megtanulta, azóta nincs öntől nyugta embernek, állatnak.

— Az ördögbe is, hát sohsem fogom már az utósó szót hallani erről a haszontalan oroszlán-históriáról?! A kapitány elébb-utóbb megtudhatja. Az ily beszéd nem mutat egyébre, mint arra, hogy irigykedik reám, mert ön nem vehetett részt e nevezetes kalandban. Hanem legyen nyugodt, ifjacskám, én a legközelebbi ilyes alkalomnál kérni fogok önért, bár erősen hiszem, hogy Herbert ur csakugyan kapott illető helyen magánutasitásokat, hogy a kedves gyermekben valahogy kár ne essék.

— Ah, Sommers, ha ön hallotta volna, hogy történt! — Viszonzá Darby, ki az anyai gondoskodásra czélzást el nem türé Tandytól. — A fa tetején Tandy fityeg: alól az oroszlán csürkapu nagyságu tátott torokkal . . . egyszerre puff! s a mi kedves Tandy-kénk fejjel alá potytyant az oroszlánra. Ha Chouchov nincs ott, a mi bátor kis Tandy pajtáskánknak most vége volna. Ezt igy beszéli a hajón mindenki.

— Igazán bámulatos, hogy ily különben eszesnek látszó fiu, mint ön, ily ostoba beszédekre hallgat.

Tandy nagyon mérges volt, mikor e szavakat kimondta.

— Nos, kedves Tandym, ha ez nem igaz, — viszonzá Darby — ugy beszélje el maga, mert hát ott az ágyuk körül mind azt beszélik, hogy Chouchow utána ugorván, fölkapta s szájában önnel ugrott vissza a fára, mint egy nőstény macska. Én nem akartam elhinni, de hát az egész világ igy beszéli.

— Ah, a jó fiu féltékeny. Semmi no, édes barátocskám, ha még egyszer alkalom nyilik, hadd menjen kicsikém is, ha kedves mamácskája meg is találna érte haragudni.

— Ha igy beszél, Tandy, akkor legjobb lesz nekünk bevárni az időt, mig a kalózokkal találkozunk s akkor lássa meg, hogy leszedem fejecskéjéről a szarvacskákat, miket önhittség növelt oda.

— Jól van, — felelé Tandy — magam is azt hiszem, hogy csak Darcie Darby előzhet meg engem a bátorságban; de mindenesetre versenyre nehéz küzdelemre szállunk. Ah, de mi zaj van künn a födélzeten!

Az ifjak egy pillanat alatt mind a födélzeten voltak.

A „Vészmadár" a rendes vitorlázat mellett nyilsebességgel rohant . . . . midőn az árboczon lévő őrszem elkiáltá magát:

— Sziklák a hajó alatt!

A hajóról csakugyan világosan meg lehete különböztetni a viz alatti szirteket. Korall-zátony fölött állottak. Köröskörül a meddig a szem ellát pedig nem lehete szárazföldet látni. Iszonyu helyzetben voltak.

A vitorlakezelő e födélzet végére szaladt, hogy a méront kivesse.*)

— Hét és fél! — kiáltja erős hangon.

— A vitorlákat be kell huzni. A kormányt vissza. — Vezényel a kapitány.

E pillanatban ért a födélzetre Herbert is, ki eddig kajütte-jében vizsgálta a hajó futását.

— Mi észak-északkeletnek tartottunk, — kiált a kapitány felé.

— Igen; — felelé a vitorlakezelő — öt, kevesebb egynegyed. Azt hiszem, nem sokára mélyen vizbe érünk, de a hajó orra oly magasan áll ki a vizből, hogy félni lehet mindentől.

— Föl a legfelsőbb vitorlával! A szél belédölve talán lenyomja a hajóorrt. Azt hiszem, megmenekülünk.

A kapitány nem tartott semmitől.

— Négy kevesebb egynegyeddel! — kiált e perczben Marliner mester.

Kevés idő mulva ismét odakiált a kapitány:

— Mennyi a mélység most?

— Három és fél!

— Mindenki fogja meg a köteleket! — Kiáltá az első hadnagy s a középső vitorlák lazulni kezdtek. Néhány percz alatt bevonattak.

E pillanatban a hajó a korall-szirtekre rohant. Érezni lehete a hajó recsegését. . . . . Irtóztató pillanat. Borzalom és hangtalan ijjedtség fogta el a tengerészek szorult sziveit.

—— — A hajó orra most a rendes irányt vette föl, de kérdés volt, hogy nem fekszik-e a hajó oly erősen a sziklán, hogy minden tovább mozgás lehetetlenitve van.

— Minden ember a hajóorra! Kiált a kapitány.

A tengerészek odasiettek s a hajóorron ember ember hátán összetorlódott.

Az igy a hajóorra vetett suly lenyomta az orrt, a hajófar emelkedni kezdett s Marliner mester, ki hátul állt s folyton kezébe tartá a mérőn sinórját, elkiáltá magát:

— A hajó megindult!

(Folyt. következik.)

*) Az iró tévedése e pont, mert a méront csak akkor lehet kivetni, ha a hajó teljesen áll. Különben a mérőn sohse érne feneket. A forditó.

szoros compendium határain, hogy az ifjuság példa által szoktattassék a tanulmányozáshoz és buvárkodáshoz. — Nézetem ugyan e tekintetben oda járulna, hogy nem követelném meg a tanároktól, miszerint minden évben minden tantárgyat előadjanak, mint eddig tették, bizonyos cyklus állapittathatnék meg a tanárok közmegegyezésével az előadandó tudományokra nézve. Ezt pedig azért óhajtanám, hogyha egy tanár, a ki jelenleg 4—5 tantárgy előadásával foglalkozik, mindegyikben egyszer mélyebb és behatóbb tanulmányozást és részletezést nem tehet, de ha egész idejét és erejét 2 tantárgy foglalja el, akkor inkább lesz ideje és kedve a tanulmányozáshoz! Ebből távolról sem következik az, hogy talán szállitsuk le a tanárok óráit 3—4-re; 8—10 órát minden félévben megbir egy tanár, a felsőbb tanfolyamokban, amint azt a külföldi egyetemek legkitünőbb tanárainak példái mutatják, s annyi óramennyiség mellett marad ideje tanulmányozásra is. Példával világositsuk, jelenleg főtanodánknál egy jogtanárnak egy év alatt elkell végezni a római jogot, statisztikát, osztrák polgári jogot, egyházjogot: egy hittanszaki tanár egy év alatt előadja az egyetemes ker. egyháztörténelmet, magyar prot. egyháztörténelmet, dogmák történelmét és ó szövetségi történelmet, egy másik az ó és uj szövetség magyarázatot s minden a magyarázati theologiába tartozó tudományokat stb. stb. több ily példát idézhetnénk még! Miképen lehessen az, hogy egy tanár ily terjedelmes tanágakat, rendszeresen teljes mérvben minden évben tanulmányozhasson, mindegyikben beható tanulmányozást mutasson fel; azért óhajtanám, hogy ne legyenek a tanárok kötelezve, mostani beosztás szerint minden tantárgy előadására, hanem évenkint bizonyos sorrendje állapittassék meg az előadandó tudományoknak. A szabad tanitás és tanulás életbe léptettetvén, nagy fontosságunak jelezhetem erre vonatkozólag az egyházkerületi közgyülésnek 203. sz. következő végzését:

„Főtanodánknál a tanügy emelése érdekében szives bizalommal kéri fel egyházkerületünk a debreczeni egyház lelkipásztorait, a helybeli ügyvédi és orvosi kart, hogy a legnagyobb örömmel és köszönettel fogadná, ha körükből némelyek bizonyos szakjukba vágó tantárgyak előadására és ismeretek közlésére vállalkoznának és ajánlanák fel magukat; mintszinte a gymnasiumi és tanitóképezdei tanárok is felhivatnak, tetszésök szerint választandó tárgyak felett szabad előadások tartására. — Különben arra nézve, hogy főtanodánknál valaki bármino előadásokat tarthasson egyházkerületi, vagy annak elnökségétől nyert engedély és belenyugvás kivántatik; ennélfogva az előadásra vállalkozók tartoznak ebbeli szándékukat a tanév vagy félév megkezdése előtt, püspök urhoz bejelenteni, ki ezt a tanórák beosztása tekintetéből, a tanárkarral mindig tudatni fogja."

Ez is egy lényeges haladási mozzanat, és remélhetjük, hogy e szives bizalom hangja nem leend pusztában elhangzó szó, találkozni fognak a főikért nagyérdemü testületekből egyének, kik ez áldozatot meghozzák a tanügy és debreczeni főiskolánk érdekében. — Adja az ég!

A tanári kar javaslatba hozta azt is az egyházkerület előtt, hogy rendkivüli vagy magántanárságok állittassanak fel, bizonyos tiszteletdij adás mellett; és még felsőbb tudományokat végzett ifjaknak is engedtessék meg a tanárkar ajánlata alapján, hogy bizonyos tantárgyat 3—4 órán előadhassanak, mert ezáltal is a tudomány iránti érdekeltség költetnék fel, buvárkodási és tanulmányozási hajlam képeztetnék és erosbülne; azonban ezen inditványt habár elvileg helyeslé és elfogadta is az egyházkerület, miután a főiskola anyagi ereje nagy mértékben igénybe van véve, ennek kivitele és megvalósitása jobb időkre halasztatott. — Vajha mielőbb elérkeznék az a jobb idő! az ilyen rendkivüli vagy magántanárságok felállitása adhatna bizonyos tekintetben nagyobb lendületet iskolánkban a tanügynek, tehetné érdekesebbekké és nagyobb választékuvá, változatosabbakká az előadásokat.

h. s.

Külföld.

— Nov. 22. 1873. —

A franczia nemzetgyülésnek e hó 19-én nagy napja volt. A népszavazásra vonatkozó inditvány elvettetett. Mac-Mahon hatalma 7 évre meghosszabittatott. Azon javaslat, hogy az alkotmánytörvények tárgyalására bizottság küldetik ki, elfogadtatott. Feltünő, — hogy a köztársasági elnök hatalma épen hét évre hosszabittatott meg. Felvilágositásul tehát megjegyezzük, hogy Napoleon Luluja — 7 év mulva lesz 24 éves, mikor császárrá választható. Bizony együgyü népnek képzelhetik azokat a francziákat! Az államforma eszerint Francziaországban ezentul a katonai.

— A svéd országgyülés decz. 4-re hivatott össze.

— A kubai fölkelés ügyében a spanyol és angol kormányok közt a jegyzékváltás megindult. Kiderült, hogy a fölkelők Jamaika szigetéről több izben segélyt kaptak s hogy az angol kormányzó Kingston-ből ez ellen semmi óvást nem tett. A spanyol kormány e végből az amerikai nagy köztársaságot kereste meg véleményadás végett s ez kijelenté, hogy Angolország a legrövidebb idő alatt elégtételt tartozik szolgáltatni a spanyoloknak. A békebiróság ez ügyben eszerint rövid idő mulva várható. Hogy háborura nem kerül a dolog, világos, mert mindkét állam kormánya emberekből áll, kik ugy tudnak gondolkozni, amint emberhez illik.

— A pápaság glóriája hatalmasan közeledik az enyészet felé. Bajorország kormánya az ókatholiczizmust pártolja. Poroszország pedig — mint tudjuk — már rég elutasitá Pio nono tolakodó barátságát. Az angol katholikusok szintén az óegyház hivei maradtak. Sic transit glória mundi!

— A polgári házasság törvényjavaslatát a napokban terjesztik a porosz birodalmi gyülés elé. Hogy ez el fog fogadtatni, kétségtelen, mert a király maga is pártolja a javaslatot. A javaslat sok kisebb nehézséget tüntet fel a kivitel körül, de az idők majd ledöntik ez akadályokat, mik most szükségből kell, hogy fenmaradjanak.

Szinházi szemle.

Látványos vig operette került szinre, e hó 20. czime: **„Szép Helena,“** 3 szakaszban; zenéje Offenbachtól. A czimszerepet Mindszenti Kornélia k. a. játszotta a már ismert ügyességgel. Kitünő alakok voltak most is: Együd (Menelaus,) Horváth (az első Ajax.) Philippovics (Agamemnon.) Foltényi (Chalchas.) Kőrösi (Achilles,) Dalnoki (Paris) szépen énekelt, különösen az első felvonásban, azonban játéka meglehetős hideg volt. Közönség szép számmal. Tegnap **hangverseny** tartatott Ketten Henrik zongoramüvész által. A müvész igazán müvészileg játszott. Bogyó remekül előadott magyar dalával most is elragadta a közönséget. Lukácsiné Vörösmartynak „Szép Ilonka“ czimü költeményét igen szépen szavalta el.

A hangversenyt megelőzőleg szinre került: **„A vadon rózsája“** vigjáték egy felvonásban, magyar szinre alkalmazta Homoki (egy debreczeni ismert nevü iró álneve.) Az ügyes kis darabot Zöldy (Dörgő.) Törökné (Rózsa.) Zöldyné (Orsolya,) Dózsa (Haraszti.) Barátosi (Béla) kitünően adták elő. Különösen Töröknét kell kiemelnünk, ki e szerepét feledhetetlenné tette. Közönség a bérletszünet daczára is szép számmal volt jelen.

UJDONSÁGOK.

* **A hölgyvilágnak.** F. é. deczember hó 5-kére határoztatván „a debreczeni nőtlen emberek tánczestélyének“ megtartása: ennélfogva mielőtt a meghivók szétküldetnének, s erre nézve a nők részéről megtétetnének az előkészületek, felkéretnek az itt megjelenni szándékozó hölgyek, hogy öltözetükben a már annyira elterjedt s majdnem szokássá vált fényüzést annyival is inkább kerüljék, mivel az ily selyem — és más értékes ruhában megjelenők, saját mulatságuk rovására fogják azt tenni s miután a rendezőségnek is a mulatságszerzés, nem pedig az erszény kiüritése a főczélja. — elkövetend mindent elveinek t. i. az egyszerüségnek megtartására. Debreczen, november 20-dikán 1873. A rendezőség. Nagy örömünkre szolgál e felhivás: az egyszerüség eszméjét már mi is régen pengetjük. A debreczeni nőtlen emberek érettségét s férfias komolyságát bizonyitja az itt kifejezett nemes törekvés. Óhajtjuk, hogy foganata legyen. Reméljük, hogy szép hölgyeink nem fognak akadályt görditni ez életre való eszme megvalósitása elé. Szerk.

* **A drámai szinmüvészet** barátait figyelmeztetjük, hogy jövő kedden, e hó 25-dikén szinre kerül: **„Lear király“** Schakespeare e kitünő darabja. A czimszerepet Rónai játsza, derék müvészünk hosszasan tartott bejegeskedése után e darabban lép fel először. azt hiszszük, hogy e ritka müélvet igérő estét nem szükséges a müértő közönség figyelmébe taánlanunk.

* **Nyugtatvány.** Az első magyar általános biztositó társaság helybeli főügynökségétől köszönettel átvettem o. é. 50 frtot, szóval ötven forintot oly czélra, hogy ezen összegből 30 forintot ösztöndij és jutalmul oszszak szét azon tagjai között a reformált főiskolai tüzoltó-egyletnek, kik magukat a folyó hó 11-én a gilányi kaszárnya istállója égésekor a tüzoltásnál különösen kitüntették és ruháikban kárt szenvedtek, a fenmaradó 20 frtot ellenben a tüzoltó társulat pénztárának gyarapitására forditsam. — Miért köszönetet mondva a főügynökségnek, a felvett összeget a jelzett czélra fogom forditani. Debreczen. 1873. nov. 20. Domby Vincze. tüzoltó-egyleti elnök. (A fentirt jótékony adományokért, melyek a közérdeket is érintik, fogadja az adományozó társulat elismerésünket is. Szerk.)

* **Hajtóvadászat** tartatott ma a helybeli vadásztársulat által. Az eredményről jövőre.

* **A városi közlevéltár** rendezésénél Laki Lajos levéltárnok igen nagy szorgalmat fejt ki; a hatóság által meghatározott csomaglási rendszert már foganatositja, sőt a régibb évekről maradt porlepte iratokat is szép rendbe szedi. Ideje volna már, hogy a törvényszéki iratokat kivennék a városi levéltárnok keze alól.

* **Szinház.** Holnap vasárnap bérletfolyamban először adatik: „A bécsi krach, vagy Börze és munka“ életkép, dalokkal 3 felvonásban irta Dorn Ede, zenéjét szerzette Rott Ferencz, forditotta Pál Péter. E darabban Horváthnénak igen jó szerepe van.

* **A tornaegylet vivodájában** e hó 19-dikén Doskodcil Lajos és Paksi József hadnagy urak vezetése alatt a leczkék megkezdettek. Már az első órában 17 vivó vett részt, jele annak, mily nagy szükségünk volt vivodára. Beiratások még e hó végéig tornaegyleti müvezető Örvényi Vilmosnál elfogadtatnak. Tornaegyleti tagok az egész évre 3 ft 50 krt. — nem tornaegyleti tagok 10 forintot előre fizetnek.

* **Nyilt számadás** a helybeli állandó szinház nyugdijintézete gyarapitására befolyt kegyes adományokról. 18-ik közlemény. — t. Becsey Károly szinházkedvelő közönségünk egyik buzgó tagja, egész szinidényre bérlőink egyike, tegnapi napon egyszáz o. é. frt alapitványt tett s ez összeget a zsenge intézet javára nálam be is fizette; mely kegyes ajándoknak takarékpénztárba tételéről azonnal gondoskodtam. — Midőn derék honfitársamnak ez áldozatkészségét e lapok hasábjain is megköszönöm: örül szivem s fölsohajtok, vajha e nemes példát azok, kiknek isten többet adott, mint a mivel magok s családtagjaik beérhetik — követni s Thaliánk aggott papnői s papjairól, ezek árváiról gondoskodni készek lennének!!! Isten velünk! minden nemes és közhaszonra czélzó intézetünkkel!!! Debreczen, 1873. november 21. Varga Lajos, elnök.

* **Hibaigazitás.** Közelebbi közlésemben nyomdahibából „81-ik évben“ helyett 81 frt tétetett. Varga Lajos.

* **Eljegyzés.** Boros Julia k. a. Boros Sándor köztiszteletben álló városi polgár kedves és müvelt leányát közelebb eljegyzé magának Kolonics Lajos Miskolczról. Áldást a tiszta szerelemből szőtt frigyre!

* **Nyugtatvány.** Az első magyar általános biztositó társaság helybeli t. főügynökségétől köszönettel átvettem 50, azaz ötven forintot jutalmul és ösztöndijul való kiosztás végett, azon egyének között, kik magukat f. hó 11-én Gilányikaszárnya istállója égésekor a tüzoltásnál kitüntették. Debreczenben, 1863. november 20. Simonffy Imre, főkapitány.

* **Csodabogár.** A magyar északkeleti vasut helybeli raktárától f. hó 17-én egy vevény érkezett Klein Ábrahám helybeli lakoshoz, melyen a szállitmány tartalma gyönyörü német nyelven: „Übertiedlungs Effecten“ van kifejezve. Jó, hogy az illető raktári hivatalnok nem merte becsületes nevét aláirni a vevénynek. Hijába minden rendelet; a vasutasok csak nem akarják a magyar nyelvet hivatalos nyelvül használni.

* **Nyilatkozat.** Balla Gergelynek Debreczenben lefolyt perében, igaz, hogy felszólitásnál fogva én is mint szakértő szerepeltem, de azt kereken tagadom, hogy én valamennyi felmutatott aláirást valónak nyilvánitottam volna. — Az akkor e tárgyban felvett jegyzőkönyv világosan fogja mutatni, miszerint Wesselényi Miklós báró felmutatott és Gräfenbergben kelt aláirását azon oknál fogva nem tartottam valónak, mert lehetetlennek véltem, hogy a báró, ki akkor 4 vagy 5 hónap óta már a legnagyobb szemgyengeségben szenvedett, neve aláirását oly correct eszközölhette volna. Örvényi Vilmos.

* **Az „iparegyesületi takarék és hitelintézet“** — mint biztos forrásból értesülünk — kedvező fordulatot vett; ezen intézetnek vezetését, habár az üresedésbe jött vezérigazgatói állomás végleges betöltéséig ideiglenesen — Borsos Ferencz vette át, s biztos kilátás van, hogy ő az igazgatóságot véglegesen is elfogadja annál inkább, mert ugy látszik, hogy a választmány bizalma benne öszpontosul; Borsos Ferencz városunkban annyira rokonszenves egyéniség, miszerint teljes joggal remélhető, hogy az ő igazgatói müködése osztatlan tetszéssel és bizalommal fog találkozni, miután benne mindazon kellék fellelhető, mely egy pénzintézet szerencsés vezetésére megkivántatik. Az intézetnek ő általa kedvező sikerrel leendő vezetését nemcsak az ő személye által biztositott erkölcsi és vagyoni garantia, de e térenköztudomásu szakismeretei is biztos kilátásba helyezik. Az intézet csak örülhet, hogy az igazgatói teendők vezetését oly egyén vette át, mint Borsos Ferencz, s nincs okunk egy perczig sem kétkedni, hogy az intézet irányában némelyek által felszólitott bizalmatlanság ezen előnyös változás által fog elenyésztetni. Az intézet igazgató választmányának f. hó 20-iki ülésében tárgyaltatott néhány elégületlen részvényesnek e hó 16-án beadott azon kérvénye is, mely által rendkivüli közgyülés azonnal összehivását szorgalmazták; de, bár kérvényezők azt állitották beadványukban, miszerint ők 531 részvény képviseletében folyamodnak: a megejtett vizsgálat után kitünt, hogy csak 132 db részvényük van teljesen befizetve s az alapszabályok szerint csak ezek tulajdonosai tekintethetnek valódi részvényeseknek; az 531 db állitólagos részvényből 8 db másokra átruháztatott, a többire pedig vagy csak részfizetés, vagy pedig például 241 darabra semmi fizetés nem történt, s épen az ily részvényesek mulasztása miatt késett ennyire a müködés megkezdése; sőt a kérvényezők közül többen kétszer szerepeltetik nevüket a mellékelt iveken; s minthogy az alapszabályok szerint csak azon részvényesek indokolt kérelmére hivható össze rendkivüli közgyülés, kik a részvények $^{1}/_{10}$-ének (tehát 500 dbnak) tényleg birtokában vannak: a választmány a kérvény érdemébe sem bocsátkozhatott, hanem alaki hiány miatt kénytelen volt azt visszautasitani; a maga részéről pedig, tekintve: hogy az intézet oly helyzetben van, hogy sikeres müködésének megkezdése közel kilátásba van helyezve: rendkivüli közgyülés összehivását nem tartja szükségesnek. A közérdek tekintetéből e jótékony czélu intézetnek további intézkedéseit ezután is figyelemmel fogjuk kisérni.

* **Élelmesség.** Antalfi szivarárus azon jó gondolatra jött, hogy a szivarárból 50 db vételénél leengedi, a mire még nincs példa. Kifizeti-e magát élelmessége? — az a jövő titka.

* **Czeglédutczán** régi idő óta csinálják már a kutat: az is hirlik, hogy készen volna, azonban a deszkabódét restelik szétszedni. Pedig azt a kutat nem a bódé, hanem a közönség kedveért csinálták.

* **Az asztalos ipartársulat** alapszabályai megerősitve a minisztériumtól leérkeztek.

* **Gyilkosság méreg által.** Szilágyi Mihály talyigás neje mult szerdán a piaczra ment s két gyermekét otthon hagyta magokban. Ezalatt a nagyobbik, 6 éves fiu, kisebb, mintegy 11 hónapos testvérének tudatlanságból szódasót adott be, mitől ez azonnal szörnyet halt. Képzelhetni a gondatlan anya rémületét, midőn a piaczról haza érve, gyermekének hulláját pillantotta meg.

* **Non plus ultra.** A zsebmetszés netovábbját érte el egy városi csirkefogó, ki egy ur orráról közelebb lekapta a zvikkert. No de hát ez is jövedelmező iparág lehet ebben a krachos világban.

Délutáni posta.

— Komáromból távirják a „P. Ll.-nak, hogy Ghyczy Kálmán elfogadta a Deákpárt által képviselővé jelöltetését.

— Deczember 2-dikáról szólva, Jókai ezeket irja: Nem tagadjuk el (gyanutkeltő hizelgő ámitás volna tőlünk, ha az ellenkezőt állitanók) hogy mi e napon áldozunk. Áldozatul hozzuk minden fájó emlékünket, mely keserü multunkkal összeköt; százados ellenszenveinket egy hajdan ellenséges állam gyülöletes rendszere iránt: mindaz égjen meg s legyen hamuvá a haza oltárán: de szivünkből mondjuk azt is, hogy ez áldozat lelkünket megnyugtatja, mert hazánk jövendőjének boldogabb korszakát kezdi meg; s hisszük, hogy szabadságunk vértanuinak szellemét e szózat kiengeszteli: „hazátok ez uton boldog leend és szabad!“ És tovább! Ha e nap hazánk gyermekeinek szemében könnyet lát ragyogni: ne kérdjük egymástól: a multak emlékét gyászoló könny-e az? vagy a hazánk jobblétének reményében szülemlett örömkönny? Szent és szivből fakadó mind a kettő! Tiszteljük egymásnál mind a kettőt! És ne versengjünk azoknak elsőbbsége fölött.

Felelős szerkesztő s kiadótulajdonos:
OLÁH KÁROLY.
Főmunkatárs:
SZATMÁRI KÁROLY.

Nyilttér.

Hálanyilatkozat és ajánlat.

Nem mulaszthatjuk el a „Tisza“ biztositó- és jelzálogbanknak, nevezetesen e bank északi főügynökségének, köszönetünket kifejezni azért, hogy a bennünket ért tüz- és jégkárokat oly szép pontossággal megtéritette; s igy ez intézetet mindenkinek a legmelegebben ajánlhatjuk.

Tomasic, nyug. főhadnagy, Buncek And. Misljanovic Koszta, Sabolovic N. Zilic Sava, Misljanovic Stevan, Vincovic G.

700 1—3

Korcsolyázást kedvelőknek.

Miután üzletemet mindenféle szerkezetü korcsolyákkal elláttam, bátorkodom a t. cz. közönségnek, de különösen a helybeli korcsolyázó-egylet tagjainak figyelmét felhivni, hogy e tekintetben a legjutányosabb áron állok rendelkezésére.

Rott Lipót és testvérek
férfi divatterem czeglédutcza 2. sz.

708 1—

Eladó.

Legjobb minőségü **száraz tüzifa** házhoz szállitva, ölenként **12 frtjával** megrendelhető Áron Manó és társa Széchenyiutczai irodájában 1811. sz. a.

699 2—3

Hálanyilatkozat.

Nem mulaszthatom el, hogy a „Tisza“ biztositó és jelzálogbank tekintetes igazgatóságának hálás köszönetemet ne nyilvánitsam azon pontos eljárásaért, miszerint folyó évi augusztus 30-án leégett csüröm és takarmányom árát minden levonás nélkül kellő időben kifizette.

Kelt Tülében (Erdély.) 1873. okt. 31.

Idősb **Borbátt Sámuel**, birtokos.

688 3—3

HIRDETÉSEK.

Kiadó bolt és lak.

Piaczutczán 2137-ik szám alatti háznál 1 bolt és lakás 1874. január 1-sőtől fogva kiadó. Értekezhetni Szent-anna utczán 2540. sz. a.

Nánássy Ferenczczel.

682 2—3

Nyilatkozat.

Kötelességemnek tartom a „Tisza“ biztositó és jelzálogbanknak temesvári vezér-ügynökségének elismerésemet kifejezni gyors és szilárd eljárásaért, melylyel a lentjegyzett uradalom billéti épületein esett tüzkárt teljes megelégedésünkre felvette és kifizette.

Méltán ajánlható ezen honi intézet a t. közönség figyelmébe.

Szőllősy Ernő, urad. praefektus.

693 3—4

Little Wanzer

legczélszerübbnek bizonyult

kettős tüzött-öltésü amerikai kézi varrógépek,

melyek kézzel vagy lábbal egyiránt hajthatók.

E gépek nagyszerü szerkezetöknél fogva igen könnyen kezelhetők, s meghibázásnak kitéve nincsenek. Czélszerüségöket bizonyitja az is: hogy N.-Brittaniában 50,000 darabnál több vétetett meg családi használatra.

A közoktatásügyi bizottság Irlandban „Little Wanzer“ gépét legjobbnak nyilvánitván, 7000 iskoláiban választotta tanitási varrógépül.

Wanzer R. M. és társa,
kizárólagos szab. gyárosok Hamilton, Ontarió-Canada
AMERIKÁBAN.

446 21—

Debreczen és környéke részére a „Little-Wanzer“ nevü varrógépek eladását **Jermy Kálmán** ur vette át, ki is használati-utasitással irásban vagy szóval, készséggel és ingyen szolgál.

Árudája: Debreczenben, főpiacz Csanak-féle házban.

Kárpáti gyógyfü thea

tüdő- és mellbetegségek ellen, ugyszinte chronicus hurut, köhögés, tüdőaszkór, rekedtség, szükmellüség, nyilalás, de különösen test és gyomorgyöngeség ellen a legjobb és legbiztosabb szer.

Használati utasitás:

Vétessék ezen theából $^{1}/_{4}$ lat, vagyis egy csipetnyi, öntessék le két csésze forróvizzel és hagyassék betakarva fél óráig meleg helyen természeti alkatrészeinek felóldhatása végett, melyből azután egy csésze este, és egy csésze reggel ivandó. A kicsi keserűnyés iz elkerülése miatt czukor is tetszés szerint alkalmazható.

1 csomagnak ára 30 kr.

Egyedüli raktár Debreczenben:

Geréby Fülöpnél.

705 1—

Pályázat.

A b. e. Nagy József alapitvány e folyó évre odaitélendő 500 forintos ösztöndijára pályázat nyittatik.

A pályázatnál megkivántatik, hogy:

1-ször, az illető magyar, reformált vallásu s a felsőbb tudományokat debreczeni főiskolánkban végezte légyen,

2-szor, kitüzött pályájának a lelkészi vagy tanárinak kell lennie.

3-szor, kell, hogy a filozofiai s theologiai tudományokon kivül, a latin nyelvben anynyira jártas legyen, hogy a római klaszszikus irókat jól értse; — mit, hogy jól ért, ugy azt, hogy a görög nyelvtanból kitünő osztályzata van: érettségi bizonyitványával kell igazolnia.

Tartozik az élő nyelvek közül a németet teljesen érteni, s egész folyékonysággal beszélni. Megkivántatik, hogy a franczia nyelvben is birjon annyi előkészülettel, hogy a könyveket jól értse.

Ez utóbbiakra nézve is elengedhetlen szabályul tüzetvén, hogy ezek is illetékes tekintetbe vehető bizonyitványokkal igazoltatnak.

Mely igy szerelt— másképp figyelmen kivül hagyandó — pályázati kérvények, **folyó évi decz. hó 20-dik napjáig, Révész Bálint** püspük és alapitványi bizottsági egyik elnök urhoz lesznek beterjesztendők.

Debreczen, 1873. nov. hó 21-kén.

Bodossy Pál,
az alapitványi biz. jegyzője.

707 1—

Debreczen. 1873. nyom. a részv. társ. könyvnyomdájában.

1873. V. évfolyam

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr. $^{1}/_{4}$ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: **Főpiacz, Vecsey-ház földszint** a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél.— Egyébütt a postahivatalok utján.

A lyukas mogyoró.

*** Bizony, nem tehetünk ró[…] Ghyczy és Tisza Kálmán annyira […] verte a közjogi alap gyülöletét, […] még most sem lépünk arra, mid[…] már hajlandók azt is elfogadni.

Ha e nemzet minden fia, e[…] egyig is megtagadná multját, s l[…] dana azon követelésekről, melyek[…] dig szorgalmazott; még akkor is ha[…] tatnók, hogy — közjogi elle[…] ket teremteni kell.

1867-ben még Ghyczy Kálm[…] azt mondá, hogy „a magyar nemz[…] önállása és függetlensége alatt a[…] tette mindig, hogy közügyei m[…] ágazatát maga intézze el; e[…] dat, ez érzelem ezredév óta él a n[…] nemzet keblében; apáról fiura, n[…] dékről nemzedékre hagyományké[…] származott őseinktől reánk.“

Igy beszélt Ghyczy 1867-ben[…] kor a magyar nemzet zömének g[…] latát és érzelmeit fejezte ki.

Nincs okunk most sem e s[…] igazságát kétségbe vonni, mert hisz[…] nem mondhatjuk ámitónak azt, a[…] zeteinkkel megegyezőt tolmácsolt n[…] beszédében.

Fájdalom, — de ugy van, […] azok, a kik legjobban lármáztak […] életökben a közjogi alap ellen, m[…] mondják, hogy — az a közjogi e[…] kieskedés nem egyéb, mint — […] mogyoró.

Nem igy beszéltek ezelőtt[…] szinlelnek-e előttünk, vagy eddig[…] leltek? — azt természetesen nem[…] még megitélni.

Mi ugy látjuk, nem állott n[…] annak szüksége, hogy felhagyj[…] közjogi alap bolygatásával; azt a[…] melyet annyira átkosnak ism[…] nem hagyhatjuk nyugton addig, […] nem döntjük.

Ha eddig nem müködtünk v[…] ellene, most kellene azt tennünk[…] tényleg bebizonyittatott, hogy[…] levő közösügyes alapon az ország[…] keivel megegyezőleg kormányozn[…] tetlen. —

Bevallották ezt magok a kor[…] ülő férfiak is, kik saját tehetetl[…] indokául épen azt hozzák fel, h[…] közösügyes szerződésünk szük […] közt többet nem tehetnek.

De ez értelemben tartottak […] ellenzék vezéreinek debreczeni é[…] romi beszédei, melyekre feszült fi[…] mel hallgatott az egész nemzet.

Szappanbuborék lett volna[…] meggyőződés, s ama hatalmas […] dés, melyet a vezérférfiak sa[…] kökből öntöttek át a nemzet le[…]

Nem. Ma ez már nekik lyu[…] gyoró. S ugy lehet, hogy jövőre[…] tani alapuk lesz ugyancsak lyu[…] gyoró.

Azonban felesleges erről h[…] beszélni. A közjogi alap ellen[…] szükségességének érzete ott hon[…] zet keblében. Közmeggyőződés […] lyet épen azok érleltek leghat[…] ban, a kik most elhagyták azt […] mely alá a haza polgárai anny[…] len lelkesedéssel sorakoztak.

TÁRCZA.

„VÉSZMADÁ[…]

— Regény a tengerészéletből, három köt[…]

Irta a „Rockingham“ […]

Forditotta Kompolthy Tivada[…]

Első kötet. — V. rész.

(15-ik folytatás.)

A korall-zátony a viz alatt has[…] kövesült mezőhöz. A hajófenék surl[…] vedett rajta, de azért csak tovább […]

— Mélyebb vizbe értünk! — […] Marliner mester.

— Négy, háromnegyed! — kiá[…] gan a vitorlakezelő s a hajó teljesen […] korall-zátonyról.

Egy óranegyed mulva a mérőn […] lált feneket s igy a hajó kikerülte a[…] Fél óra mulva már senki sem gondol[…] veszélyre.

Miután mr. Chouchov ezentul m[…] ban fog előfordulni elbeszélésünk fo[…] mondunk egynémelyeket multjáról. […] tünkbe nem kényszerüségből fölvett